

## **Verkeerd advies SZW over maandelijks beslag op bijstand**

Schouten schaart zich achter de rechtbankuitspraak waarin de maandelijks afdracht bij beslag op een bijstandsuitkering niet werd toegestaan

[Binnenlands Bestuur / Koen Enneking 16 augustus 2023]

Demissionair minister Carola Schouten (Armoedebelief en Participatie, ChristenUnie) erkent dat het ministerie van SZW de VNG verkeerd heeft geadviseerd over maandelijks beslag op een bijstandsuitkering. Dat schrijft ze in een reactie op vragen van Kamerlid Hülya Kat (D66). Veel gemeenten dragen bij beslag op een bijstandsuitkering maandelijks af aan de deurwaarder. Hierdoor komt de debiteur onder het bestaansminimum terecht. De rechtbank Noord-Holland oordeelde in april dat de extra maandelijks kosten als schade door de gemeente moet worden vergoed.

De aanleiding voor deze uitspraak is een proefprocedure van SchuldInfo. Schuldenexpert en jurist André Moerman, eigenaar van SchuldInfo, heeft aangevoerd dat 'de beslagvrije voet gelijk is aan de netto-uitkering exclusief vakantiegeld'. Er is volgens Moerman daarom geen ruimte voor een maandelijks beslagafdracht. 'Als de gemeente wel de ruimte heeft om te kiezen voor een maandelijks afdracht of het vakantiegeld jaarlijks af te dragen', zegt Moerman, 'is de keuze om maandelijks af te dragen in strijd met het evenredigheidsbeginsel. Dit vanwege de extra kosten die dit voor de debiteur met zich meebrengt.'

### **Oplopende kosten**

Die extra kosten speelden een belangrijke rol in de proefprocedure. Moerman: 'De maandelijks afdracht aan de gerechtsdeurwaarder is extra nadelig voor de debiteur. De deurwaarder brengt voor de inning en verdeling kosten in rekening. Deze kosten zijn bij een maandelijks afdracht twaalf keer hoger dan bij een jaarlijkse afdracht.'

En dat kan behoorlijke in de papieren lopen, zo laat deze rekensom zien. Bij één schuldeiser die beslag heeft gelegd bedragen de kosten bij maandelijks afdragen 161,16 euro per jaar. Wanneer één keer per jaar aan de deurwaarder wordt afgedragen moet 13,43 euro van het vakantiegeld worden ingeleverd. Bij vier schuldeisers die beslag hebben gelegd is het verschil nog groter, namelijk 447,48 euro bij een maandelijks afdracht, en 37,21 euro bij een jaarlijkse afdracht. En hoewel het laatste veel voordeliger is voor de burger, kiezen veel gemeenten voor maandelijks afdragen. 'Om praktische redenen, of omdat ze dit nu eenmaal altijd zo hebben gedaan', verklaart Moerman.

De Rechtbank Noord-Holland gaf hem in april gelijk en oordeelt dat maandelijks afdragen bij mensen die leven onder het bestaansminimum niet mag. De extra kosten die maandelijks door de deurwaarder in rekening worden gebracht moet de gemeente als schade vergoeden.

### **Ander licht**

De VNG heeft deze casuïstiek in 2021 al eens bij SZW onder de aandacht gebracht. Toen gaf het ministerie aan dat gemeenten zelf mogen afwegen of zij maandelijks of jaarlijks afdragen. Als er maar rekening werd gehouden met het belang van de burger. Het zou immers kunnen dat de inwoner liever heeft dat de vakantietoelage wordt opgespaard en een keer per jaar wordt uitbetaald, zo redeneerde Sociale Zaken.

De uitspraak van de rechter werpt hier nu een ander licht op, erkent Schouten. 'Hoewel er vanuit SZW eerder anders over werd geoordeeld, begrijp ik de uitspraak van de rechter dat het bestaansminimum op maandbasis moet worden geborgd. Als iemand van een bedrag onder het

bestaansminimum moet leven, is de kans immers groot dat iemand verder in de financiële problemen komt', schrijft de minister. Schouten roept gemeenten op om hiermee in de uitvoering rekening te houden.

### **Jaarlijkse afdracht prefereert**

Dat betekent dat bij beslag op een bijstandsuitkering alleen het vakantiegeld onder het beslag valt. Er kunnen volgens de minister echter omstandigheden zijn waarbij de reservering van het vakantiegeld maandelijks wordt afgedragen aan de deurwaarder. Bijvoorbeeld wanneer beslag ten gunste van maandelijks verschuldigde kinderalimentatie wordt gelegd en de maandelijkse afdracht wenselijk is voor de alimentatiegerechtigde om daarmee te kunnen voorzien in het levensonderhoud van het kind. Maar volgens Moerman kan dat niet en gaan gemeenten dan hun boekje te buiten. Dit omdat het vakantiegeld simpelweg niet maandelijks opeisbaar is. 'Als de klant het niet kan opeisen, kan een schuldeiser het ook niet', zegt Moerman. 'Overigens zou dit eveneens betekenen dat de alimentatiegerechtigde bij een maandelijkse afdracht minder krijgt dan bij een jaarlijkse afdracht, omdat de kosten eerst in mindering wordt gebracht.'

Schouten ziet geen aanleiding voor gemeenten om in alle gevallen van maandelijkse afdracht de kosten te vergoeden. 'De uitspraak van de rechtbank leidt niet tot een andere conclusie zolang de vakantietoelage maandelijks wordt uitgekeerd bij een maandelijkse afdracht van beslag', aldus de bewindsvrouw. Wel wil ze, samen met de VNG, kijken hoe gemeenten verder ondersteund kunnen worden bij de afweging tussen maandelijkse en jaarlijkse afdracht, waarbij jaarlijkse afdracht 'waar mogelijk en passend de voorkeur heeft.'

### **Werkwijze gemeenten**

Moerman vindt het goed dat de minister de uitspraak onderstreept. 'Dit betekent dat heel veel gemeenten hun werkwijze moeten aanpassen', zegt hij. Op 22 augustus voert de VNG een uitvoeringsscan uit rond de impact die het aanpassen van deze werkwijze bij lopende beslagen heeft op gemeenten. De woordvoerder van de gemeentekoepel laat weten 'bij eventuele gevolgen voor de uitvoeringspraktijk' gemeenten hierbij te ondersteunen.

---

## **Afdracht bij beslag: maandelijks of jaarlijks?**

VNG maandag 14 augustus 2023

**Op 23 maart deed de rechtbank Noord-Holland een uitspraak over beslag op bijstand waarbij de gemeente maandelijks 5% afdroeg aan de beslaglegger en maandelijks vakantiegeld reserveerde. Deze uitspraak riep veel reacties op.**

Naast vragen vanuit gemeenten zijn er op 14 april Kamervragen gesteld. Hierover zijn de VNG en andere partijen uit de keten voor derdenbeslag in gesprek gegaan met het ministerie van SZW. Ook zijn gemeenten via een aparte mailing op de hoogte gebracht van de uitspraak en de Kamervragen. De VNG heeft eerder, in 2021, aan het ministerie van SZW gevraagd hoe gemeenten in de rol van derdebeslagene om moeten te gaan met de maandelijkse afdracht van 5% en de reservering van vakantietoelage. Het ministerie van SZW gaf destijds aan dat het binnen de gemeentelijke beleidsvrijheid past dat gemeenten zelf afwegen of zij maandelijks of jaarlijks afdragen, zolang het belang van de inwoner voorop staat.

De recente uitspraak en de antwoorden op de Kamervragen maken duidelijk:

- Welke overwegingen meespelen bij deze keuze,
- Hoe de afdracht van beslag en de reservering van vakantiegeld zich tot elkaar verhouden, en

- Welke wijze van afdracht de voorkeur heeft.

De beslagvrije voet dient op maandelijkse basis gerespecteerd te worden. Het uitgangspunt is jaarlijks (het gereserveerde vakantiegeld) afdragen. Slechts in een aantal situaties is het wenselijk om maandelijks af te dragen, waarbij het vakantiegeld maandelijks uitbetaald wordt.

#### **Handelingskader**

De VNG heeft voor gemeenten [een handelingskader](#) opgesteld. Dit handelingskader ondersteunt gemeenten bij de keuze voor maandelijkse of jaarlijkse afdracht, in combinatie met het reserveren of maandelijks uitbetalen van het vakantiegeld.

#### **Uitvoeringsscan**

Op 22 augustus voert de VNG een uitvoeringsscan uit rond de impact die het aanpassen van deze werkwijze bij lopende beslagen heeft op gemeenten. We houden een sessie vanuit het perspectief van gemeenten als derde-beslagenen. Het gaat daarbij om gemeenten die nu maandelijks afdragen én maandelijks vakantiegeld reserveren. Hierbij nodigen wij dus medewerkers uit die verantwoordelijk zijn voor de afdracht van beslagen. [Aanmelden is hier mogelijk.](#)

#### **(Be)spreekuur**

U kunt zich ook aanmelden voor het online (be)spreekuur over dit onderwerp. Dit (be)spreekuur vindt plaats op donderdag 7 september van 10.00 - 11.00 uur. [Aanmelden is mogelijk via deze link.](#)

---

Rechtbank: maandelijks beslag op bijstand in strijd met wet

## **Volgens de rechter komen deze burgers onder het bestaansminimum terecht**

[Binnenlands Bestuur / Koen Enneking 13 april 2023]

Veel gemeenten dragen bij beslag op een bijstandsuitkering maandelijks af aan de deurwaarder. Hierdoor komt de debiteur onder de beslagvrije voet. En dat mag niet, zegt de Rechtbank Noord-Holland. Deze burgers komen dan namelijk onder het bestaansminimum terecht. Bovendien brengt maandelijks afdragen extra kosten voor de debiteur met zich mee. De rechter oordeelt dan ook dat de extra maandelijkse kosten als schade door de gemeente moet worden vergoed.

#### **Proefprocedure**

De aanleiding voor deze uitspraak is [een proefprocedure van SchuldInfo](#). Schuldenexpert en jurist André Moerman, eigenaar van SchuldInfo, heeft aangevoerd dat 'de beslagvrije voet gelijk is aan de netto-uitkering exclusief vakantiegeld'. Er is volgens Moerman daarom geen ruimte voor een maandelijkse beslagafdracht. 'Als de gemeente wel de ruimte heeft om te kiezen voor een maandelijkse afdracht of het vakantiegeld jaarlijks af te dragen', zegt Moerman, 'is de keuze om maandelijks af te dragen in strijd met het evenredigheidsbeginsel. Dit vanwege de extra kosten die dit voor de debiteur met zich meebrengt.'

#### **Oplopende kosten**

Die extra kosten speelden een belangrijke rol in de proefprocedure. Moerman: 'De maandelijkse afdracht aan de gerechtsdeurwaarder is extra nadelig voor de debiteur. De deurwaarder brengt voor

de inning en verdeling kosten in rekening. Deze kosten zijn bij een maandelijkse afdracht twaalf keer hoger dan bij een jaarlijkse afdracht.'

En dat kan behoorlijke in de papieren lopen, zo laat deze rekensom zien. Bij één schuldeiser die beslag heeft gelegd bedragen de kosten bij maandelijks afdragen 161,16 euro per jaar. Wanneer één keer per jaar aan de deurwaarder wordt afgedragen moet 13,43 euro van het vakantiegeld worden ingeleverd. Bij vier schuldeisers die beslag hebben gelegd is het verschil nog groter, namelijk 447,48 euro bij een maandelijkse afdracht, en 37,21 euro bij een jaarlijkse afdracht. En hoewel het laatste veel voordeliger is voor de burger, kiezen veel gemeenten voor maandelijks afdragen. 'Om praktische redenen, of omdat ze dit nu eenmaal altijd zo hebben gedaan', verklaart Moerman.

De Rechtbank Noord-Holland lijkt hem gelijk te geven en oordeelt dat maandelijks afdragen bij mensen die leven onder het bestaansminimum niet mag. De extra kosten die maandelijks door de deurwaarder in rekening worden gebracht moet de gemeente als schade vergoeden, stelt de rechter.

### **Kanttekeningen**

'Interessant en experimenteel', zo noemt jurist Willy Heesen de uitspraak. Hij heeft als bijstandsexpert meer dan 30 jaar ervaring in het sociaal domein. 'Uit bestaande jurisprudentie volgt dat bezwaren betreffende een beslag kunnen worden voorgelegd aan de burgerlijke rechter. Een bestuursrechter dient daarover niet te oordelen', zegt Heesen.

De jurist plaatst echter wel wat kanttekeningen. Zo is de uitspraak afkomstig van een enkelvoudige kamer. 'Dat zegt niks over de deugdelijkheid van het vonnis, maar doorgaans kent men aan een meervoudige kamer meer waarde toe.' Bovendien is het nog maar de vraag of de Centrale Raad van Beroep (CRvB) hierin meegaat.

Maar mocht dat wel het geval zijn, dan heeft dit volgens Heesen veel impact op de bestaande uitvoeringspraktijk. 'Dit zou namelijk betekenen dat gemeenten en bestuursrechters wel mogen oordelen over de geldigheid van het beslag en dat er effectief alleen nog beslag mogelijk is op het vakantiegeld. Ook het incassobeleid van gemeenten zou dan hierop moeten worden aangepast. Daarbij lopen gemeenten een financieel risico wanneer zij bij een veroordeling de proceskosten en een schadevergoeding moeten betalen', aldus Heesen. Dat maakt deze uitspraak bijzonder. Het is volgens Heesen nu afwachten of de CRvB deze lijn ook gaat volgen.